

Viljandimaa, Viljandi vald
Vaibla ümbruse riigimetsa
majandamise kava

2023-2032

Projekt

Koostaja: Elor Ilmet

01. september 2022

Sisukord

<u>I Ülevaade Vaibla ümbruse metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest</u>	<u>4</u>
<u>II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel</u>	<u>7</u>
<u>III Metsade majandamise kava Vaibla ümbruse riigimetsades aastatel 2023–2032</u>	<u>8</u>
<u>IV Mõisted</u>	<u>13</u>

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleksid elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküpsset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamus Eesti metsadest on poollooduslikud ehk inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike omalt poolt lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsakasvatustööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puit raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Eesti tingimustes on kõige tulemuslikum uuendada metsa lageraiega, millega luuakse taimede kasvuks soodsad valgustingimused. Looduslikult on lageraiele sarnaseid tingimusi varem loonud põlengud ja tormid, mida täna aga esineb harvem ja väiksemal pindalal kui sada aastat tagasi.

Püsimetsamajandust pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Uue metsa kasvatamine vana metsa varjus on võimalik vaid väheviljakates männikutes, mida on Eestis vaid 6% metsamaast.

Metsa raiudes saame taastuvat ja keskkonnasõbralikku materjali, mida kasutame energia saamiseks, ehituses, mööblitööstuses, paberi tootmiseks ja paljuks muuks. Lisaks luuakse riigimetsas looduses liikumise võimalusi, kaitstakse loodusväärtusi ja kultuuriobjekte ning toetatakse teadusuuringuid.

Selleks, et säilitada Vaibla ümbruse metsade püsimine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus, oleme kokku pannud Vaibla ümbruses kasvava riigimetsa majandamise kava aastateks 2023–2032.

I Ülevaade Vaibla ümbruse metsa majandamise kavaga hõlmatud riigimetsadest

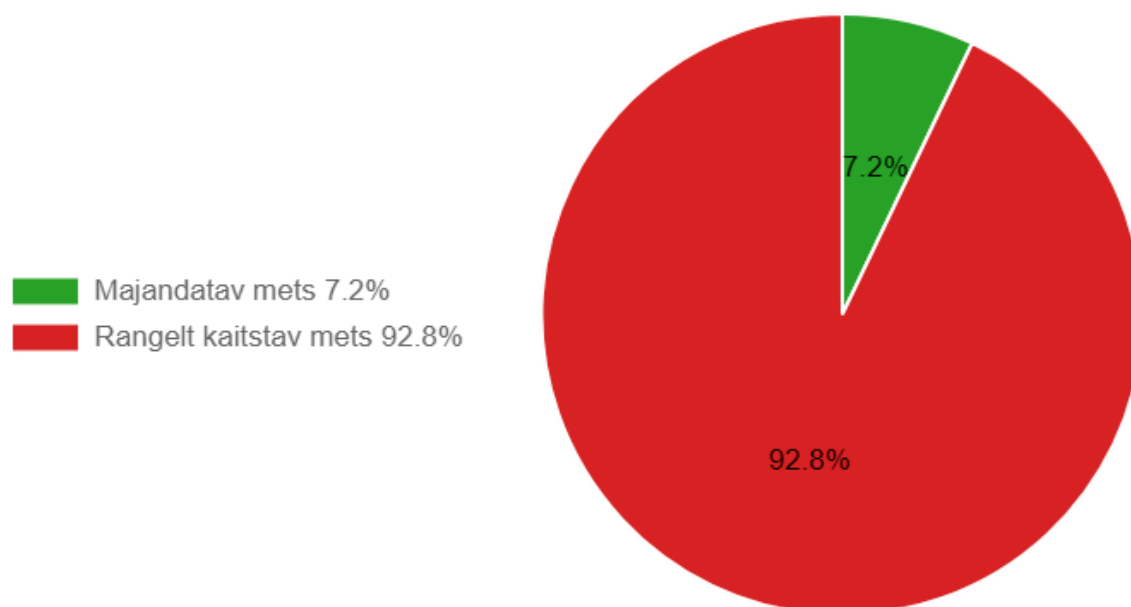
Vaibla ümbruses asub RMK hallatavat metsamaad 18.3 ha (Tabel 1). Sellest 92.9% asub looduskaitse rangeimas vööndis, kus mitte mingit metsa majandamist ei toimu.

7.1% on majandatavad metsad, kus metsa kasvatamine ja uuendamine toimub arvestades seadustest ja säästva metsamajandamise sertifikaatidest tulenevate piirangutega.

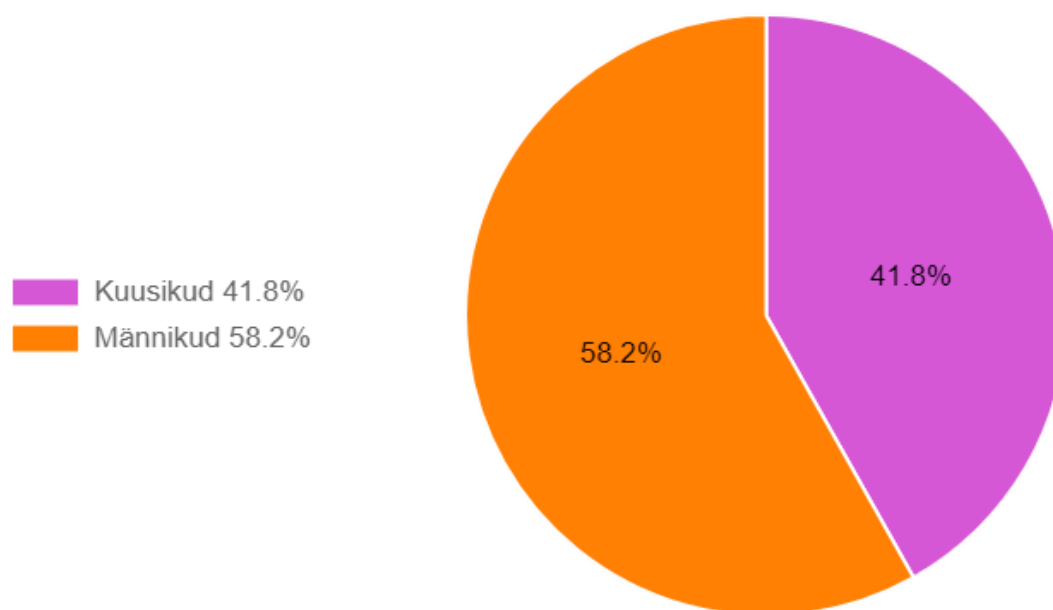
Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine hektarites (ha) majandamiskategooriate järgi.

Rangelt kaitstav mets	17
RMK otsusega mitte majandatav mets	-
Mittemetsamaa	-
Kokku	17.0
Majandatav mets	1.3
Kõik kokku	18.3

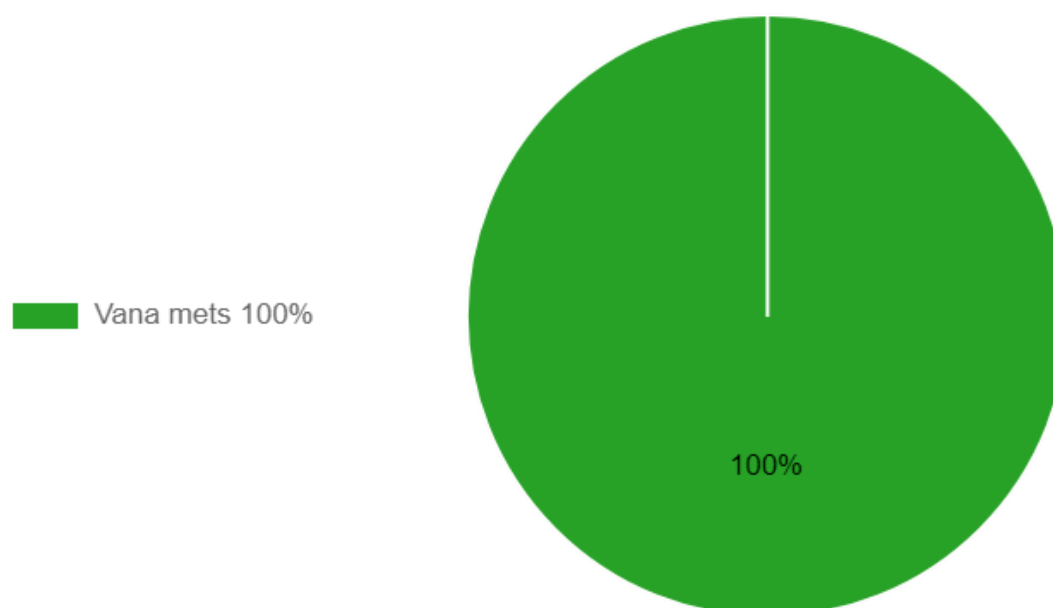
Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 18.3 ha. Nendest metsadest enamuse moodustavad männikud, järgnevad kuusikud. Ülejäänud puuliigid on esindatud vähesel määral (Joonis 2).



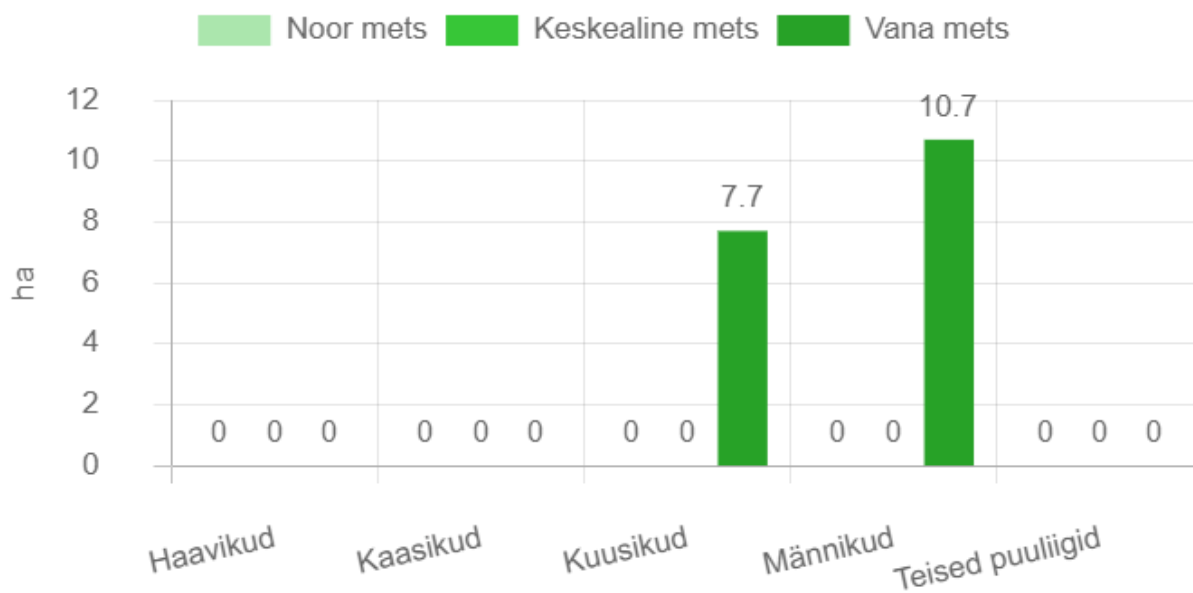
Joonis 1. Ala metsade jagunemine majandamise kategooriatesse.



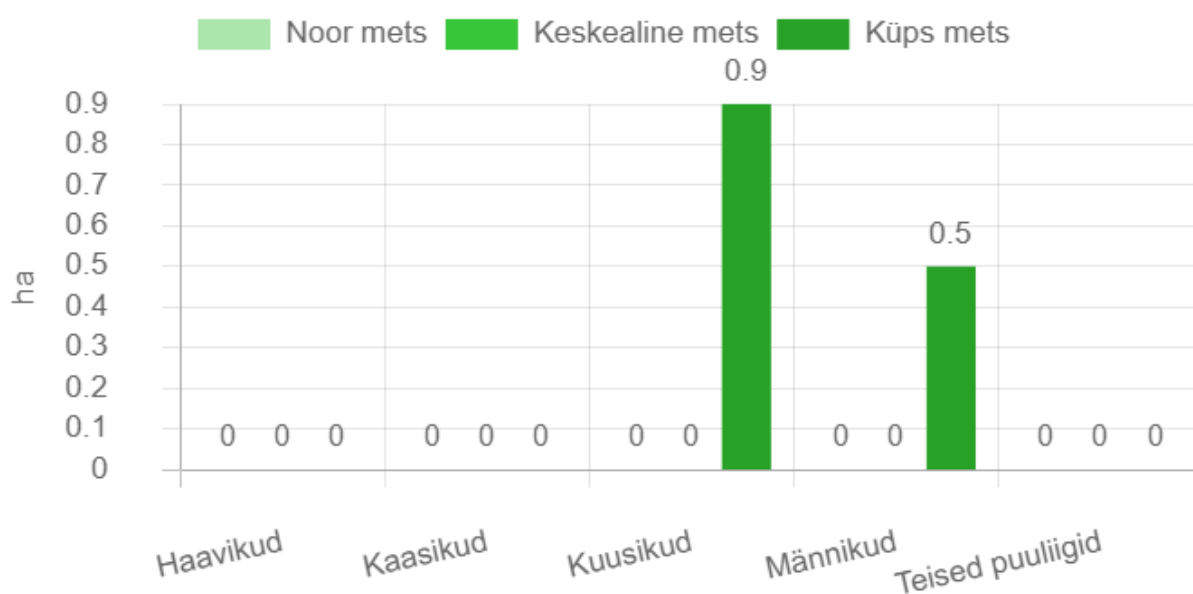
Joonis 2. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%).



Joonis 3. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus protsentides.



Joonis 4. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa



Joonis 5. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist sihiga tagada puistute ühtlasem jagunemine vanusegruppidesse.

- Uus mets pannakse lankidel kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Kõige enne raiutakse metsad, mis on vanemad või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeeritakse selliselt, et raiutaks võimalikult harva.
- Raielangid püütakse sobitada maastikku. Raiete puhul püütakse mitte tükeldada väljakujunenud metsamassiive ning välditakse suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületata väljakujunenud metsaradasid ja teid.
- Lageraie puhul jälgitakse selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alustata lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Noortes ja keskealistes metsades tehakse hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

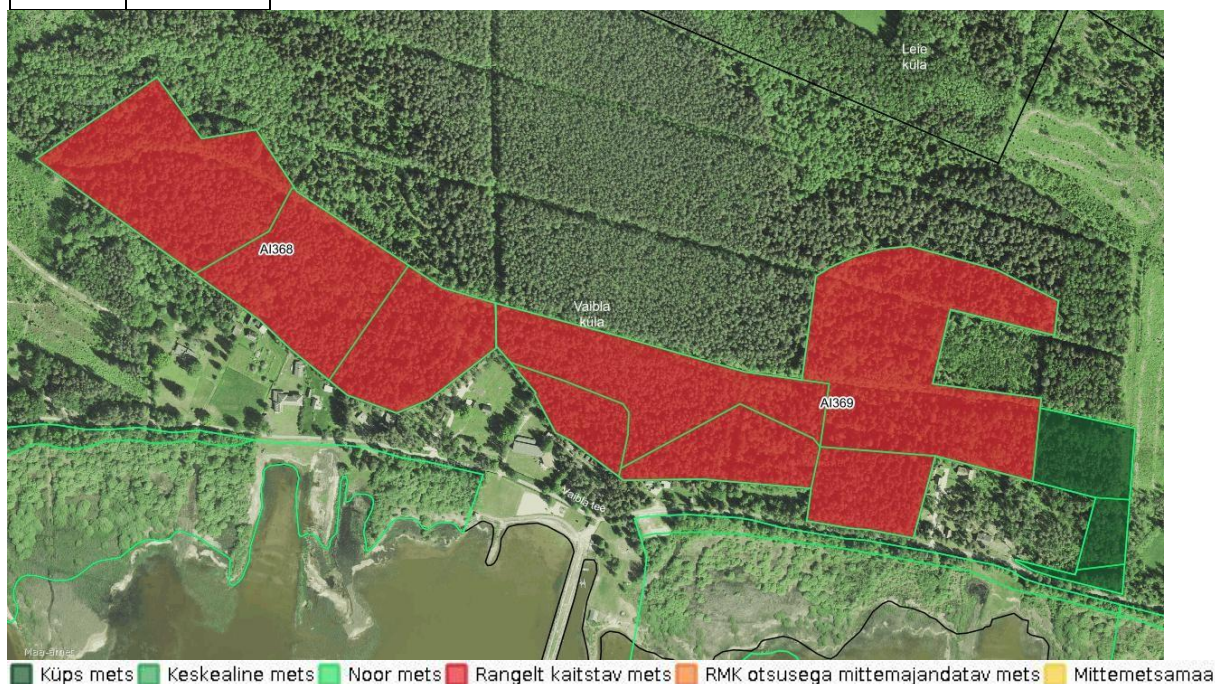
III Metsade majandamise kava Vaibla ümbruse riigimetsades aastatel 2023–2032

Arvestades majanduspiirangutega ja majandatava metsa vanuselist ja puuliigilist koosseisu ning kasvutingimusi, on Vaibla ümbruses kasvavate riigimetsade uuendamiseks vaja teha lähema 10 aasta jooksul lageraieid kokku 0.9 ha (Tabel 2), mis moodustab 64.3% täna raieküpsete metsade pindalast. Lageraie käigus saab likvideerida tormikahjustuse.

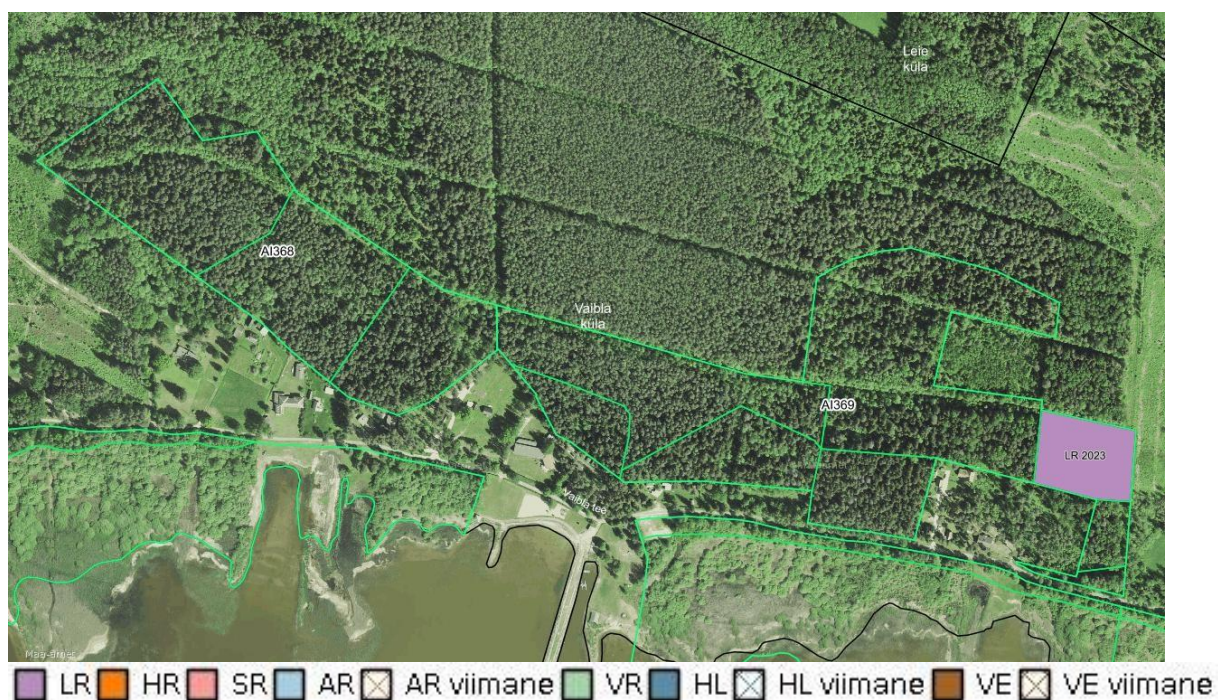
Raied plaanime teha ühes etapis – 2023. aastal (Tabel 2, Kaart Uuenduraied Vaibla ümbruse metsades, Tabel 3). Metsamaterjali väljaveoks ei kasutata Vaibla rannas asuvat mustkattega Vaibla teed. Raieaeg on planeeritud talveperioodile eesmärgiga vältida võimalikke pinnasekahjustusi. Kui raieks sobivat ilmastikku talveperioodil ei tule, lükkame selle edasi järgmisse perioodi.

Tabel 2. Raiete pindala hektarites (ha) Vaibla ümbruse riigimetsades 2023-2032.

Aasta	Lageraie
2023	0.90
Kokku	0.90



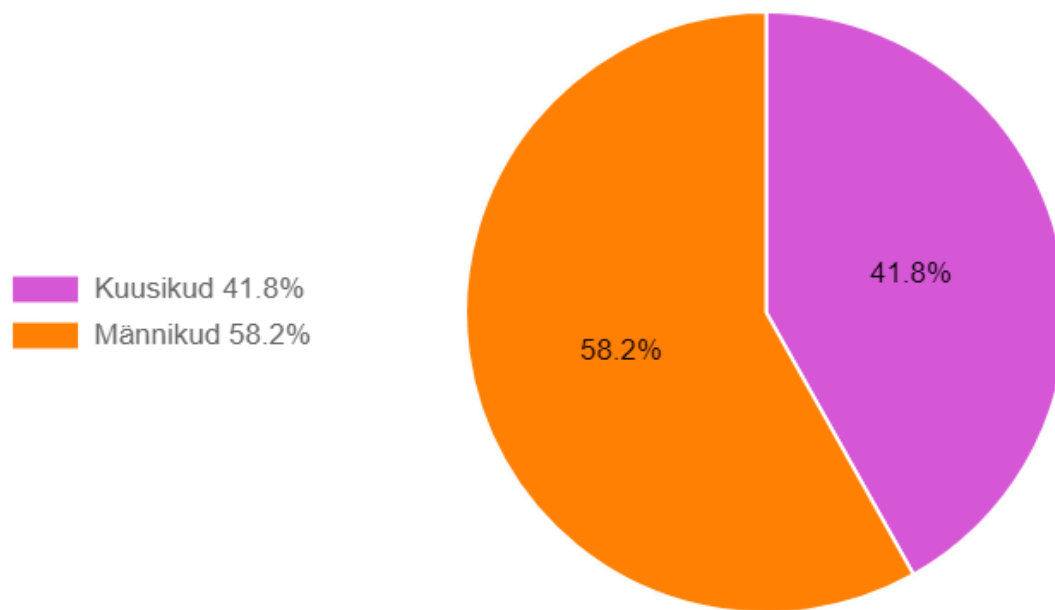
Kaart 1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.



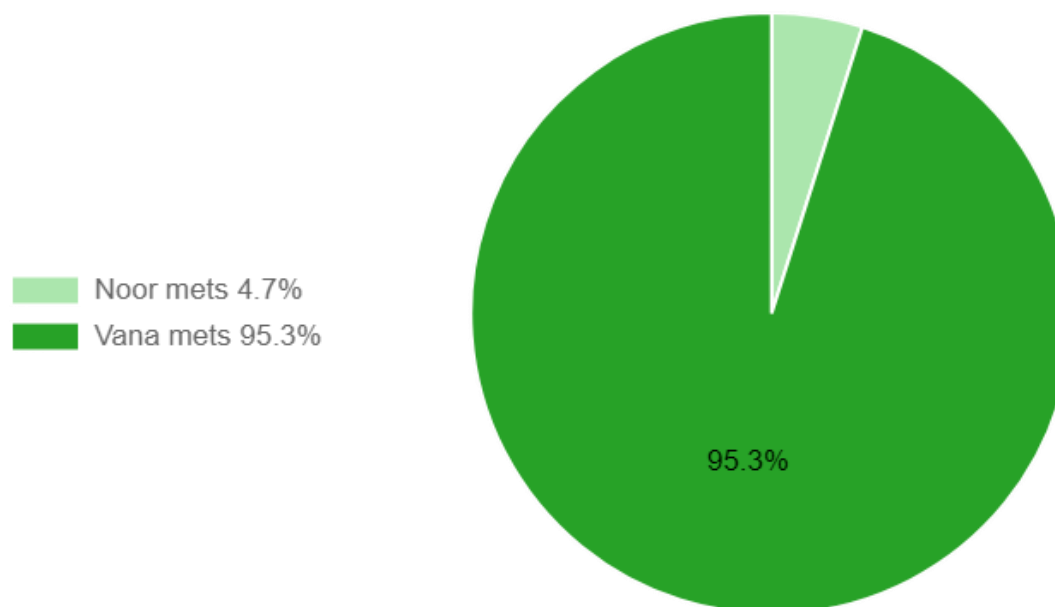
Kaart 2. Alal planeeritud raied kava kehtivuse perioodil.

Tabel 3. Raiete nimekiri koos uuendatava puuliigiga Vaibla ümbruse riigimetsades.

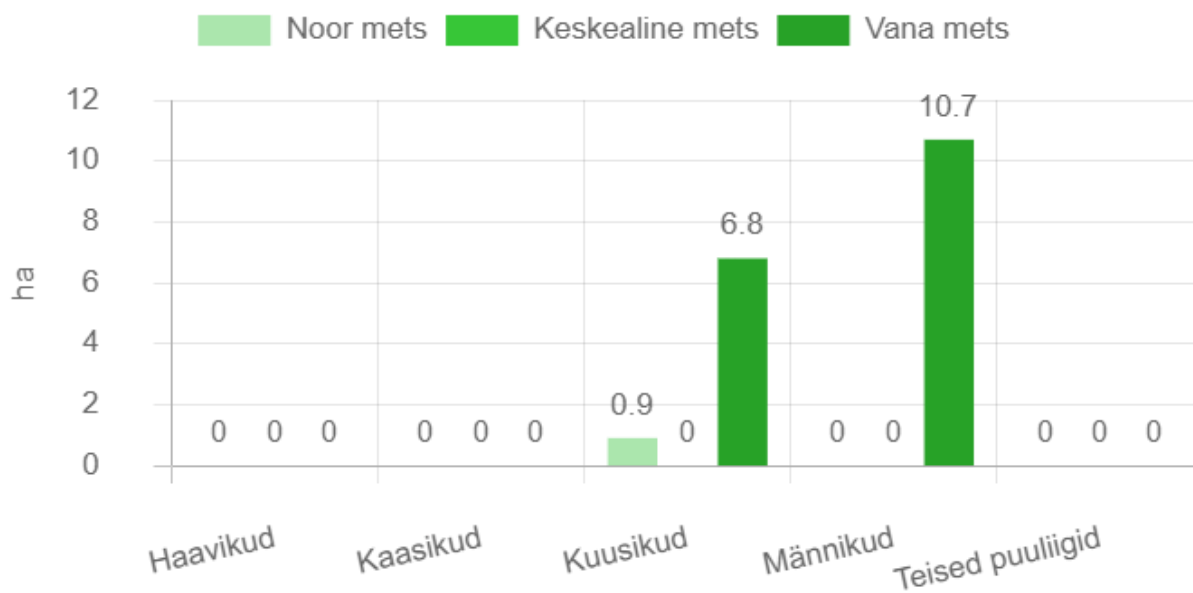
Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
AI369	9	Kuusikud	LR	2023	KU	0.9



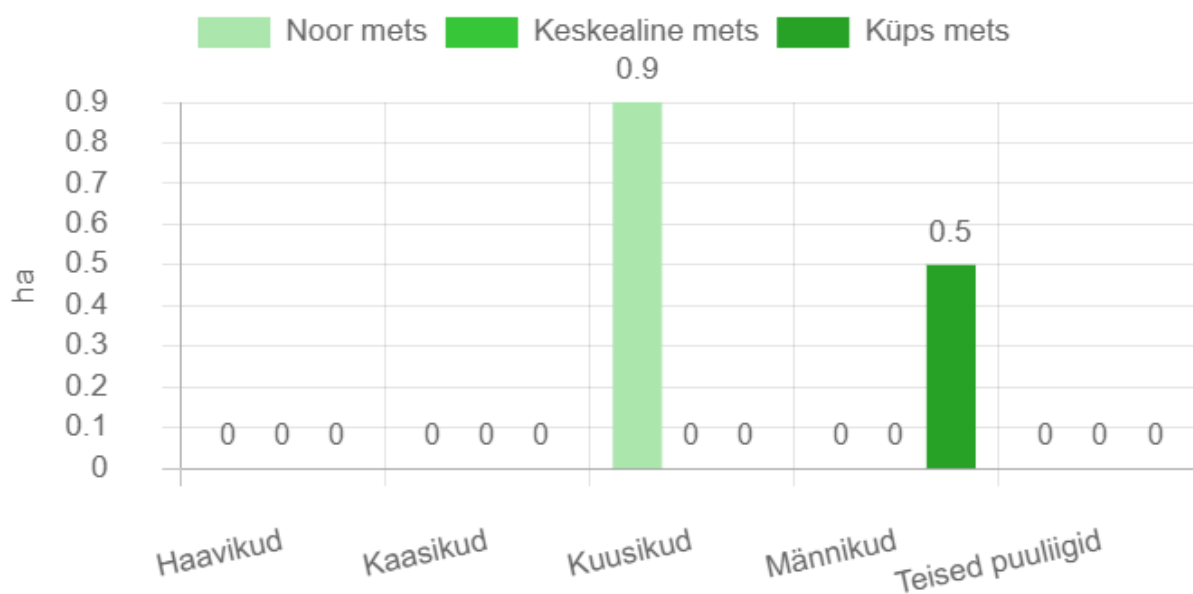
Joonis 6. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2032.



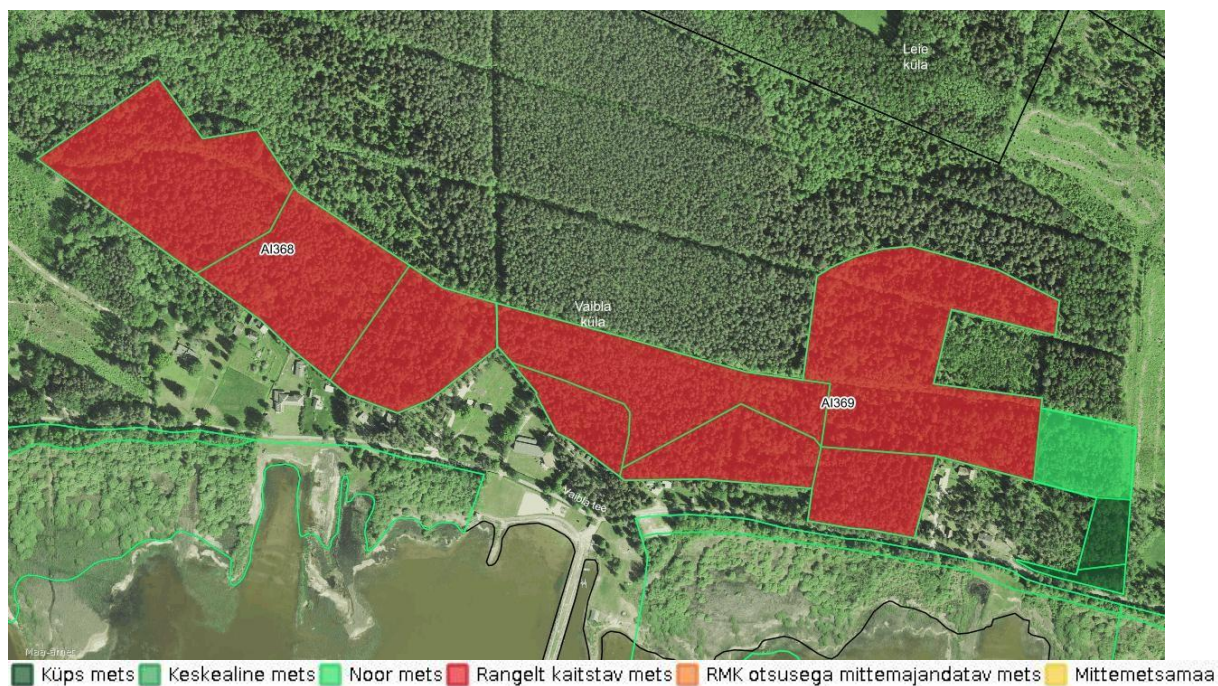
Joonis 7. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2032 (%).



Joonis 8. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites aastal 2032.



Joonis 9. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa aastal 2032.



Kaart 3. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2032.

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

Uuendusraie liigid on lageraie ja turberaie

- **Lageraie (LR)** korral raiutakse langilt ühe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud säilikpuud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude või häiludena pikema aja jooksul. Turberaie liigid on aegjärgne raie (**AR**), häilraie (**HL**) ja veerraie (**VE**).

Valikraiet (VR) tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja metsa on võimalik kasvatada ja kasutada püsimeetsana. Mets raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on valgustusraie (**VA**), harvendusraie (**HR**) ja sanitaarraie (**SR**).

- Nooremates metsades tehakse **valgustusraiet**, mille käigus raiutakse kõik tulevasse suurde metsa mittesobivad puud ja tehakse kasvuruumi eelistatud peapuuliigile.
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamusepuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet**.